

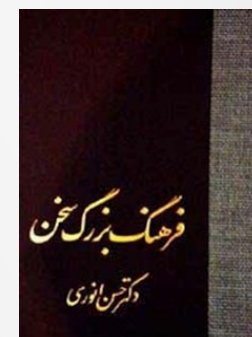
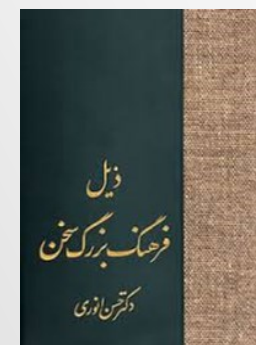
مرکز اطلاع رسانی و کتابخانه مرکزی، ۱۹

مجموعه فرهنگ های سخن

فرهنگ بزرگ سخن / به سرپرستی حسن انوری -

تهران: سخن، ۱۳۸۱

ج ۸

محمود صدیقی

دی ۹۶

فرهنگ بزرگ سخن

تا سال ۱۳۹۱ شانزده عنوان از مجموعه فرهنگ های سخن چاپ شده است که فرهنگ بزرگ سخن در دو ویرایش ۸ جلدی و فشرده آن در دو مجلد از نخستین سلسله این مجموعه است. کتابخانه مرکزی تاکنون (۱۳۹۶) برخی از این فرهنگ ها را تهیه نموده است که در ذیل «فرهنگ بزرگ سخن» معرفی می شوند.

ویژگی فرهنگ بزرگ سخن

۱. دارای بیش از ۷۵۰۰۰ سرواژه‌ی اصلی (مدخل اصلی)، ۴۵۰۰۰ سرواژه‌ی فرعی (مدخل فرعی)، ۱۶۰۰۰۰ شاهد مستند، ۱۰۰۰ مثال و ۱۵۰۰ تصویر است.

۲. شامل همه‌ی واژه‌های به کار رفته در زبان فارسی قدیم و جدید است که از ۴۵۰ اثر و از آثار هشتصد نویسنده و شاعر استخراج شده است و از آن میان ۲۷۰ اثر مکتوب از قدامو ۱۸۳ اثر از معاصران مبنای کار بوده است.

۳. در این فرهنگ برای همه‌ی واژه‌ها و تعبیرات در حوزه‌ی واژگان عمومی از قدیم و جدید شاهد مستند نقل شده و نخستین بار در تاریخ فرهنگ‌نویسی فارسی، آثار نویسندگان و شاعران قدیم در کنار نویسندگان دوره‌ی قاجار و قرن حاضر قرار گرفته است، از این رو فرهنگ بزرگ سخن سیر تحول واژه‌ها را از قرن سوم و چهارم هجری تا امروز نشان می‌دهد.

۴. در آثار مربوط به زمان حاضر سعی شده است از کسانی شاهد نقل شود که زبان فارسی، زبان مادری آنان بوده و به ویژه به زبان فارسی متداول در مرکز ایران داستان نوشته‌اند، چنان که بر این مبنا، در آغاز کار یک‌صد و سی و پنج اثر از نویسندگان معاصر فیش شده است. ۵. فرهنگ بزرگ سخن، نخستین فرهنگ بزرگی است که به وسیله‌ی متخصصان رشته‌های گوناگون علمی نوشته شده و اصطلاحات هر رشته - راه، متخصص آن رشته نوشته است.

فرهنگ فشرده سخن

فرهنگ فشرده سخن / به سرپرستی حسن انوری - تهران: سخن، ۱۳۸۵

فرهنگ فشرده سخن به سرپرستی حسن انوری در دو جلد تألیف شده است. این واژه‌نامه نسخه فشرده فرهنگ بزرگ سخن (هشت جلدی) است. در این فرهنگ شواهد واژگانی (جز در تعداد - معدودی از مدخل‌ها) حذف شده‌اند. همچنین، واژه‌های بسیار کم کاربرد و به ویژه کهن تر کم‌شاهد و نیز واژه‌هایی که به طور قیاسی ساخته می‌شوند، از این فرهنگ حذف شده‌اند.

فرهنگ روز سخن

فرهنگ روز سخن / به سرپرستی حسن انوری - تهران: سخن، ۱۳۸۳

فرهنگ روز سخن در یک جلد تألیف شده است. برخلاف دو فرهنگ اصلی، واژه‌های قدیمی را در بر ندارد و در تدوین آن، واژه‌ها و تعبیرات روز زبان فارسی مد نظر بوده است. حجم اصطلاحات علمی نیز در این ویرایش از فرهنگ سخن کمتر از دو ویرایش اصلی است. این فرهنگ توسط انتشارات سخن تدوین و منتشر شده است. در تدوین این فرهنگ نیز، افزون بر سرویستار (حسن انوری)، ۴۶ مؤلف و ۲۱ ویراستار در بخش‌های عمومی و تخصصی همکاری داشته‌اند. این اثر در سال ۱۳۸۳ چاپ و منتشر شد.

فرهنگ امثال سخن

فرهنگ امثال سخن / تألیف حسن انوری... [و دیگران] - تهران: ۱۳۸۴

بنا به اظهار دکترانوری امثال را از دو منبع جمع شده است: یکی در حین تألیف فرهنگ بزرگ سخن، از متون است و دیگر از کتاب های امثال که از قرن ۱۱ تا به امروز، جمع آوری شده است. که مهمترین فرهنگ در این زمینه امثال و حکم مرحوم دهخدا است. دیگر اینکه اصطلاحات و تعبیر از امثال جدا شده است. در حالی که در امثال و حکم دهخدا و بسیاری از کتب امثال دیگر اغلب تعبیرات زبانی را جزء امثال آورده اند. از نظر تعداد امثال جامع ترین کتاب مثل است. به طوری که نزدیک به ۳۱ هزار مثل را در بر دارد، در حالی که کتاب هایی که در این زمینه چاپ شده، حتی کتاب مرحوم دهخدا، تعدادمثل هایشان از این بسیار کمتر است.

فرهنگ کنایات سخن

فرهنگ کنایات سخن / به سرپرستی حسن انوری -. تهران: سخن ، ۱۳۸۳

کتاب دوجلدی فرهنگ کنایات سخن اثر دکتر حسن انوری، به موضوع کنایات و اصطلاحات در زبان فارسی، و حوزه لغوی و معنایی آنها اختصاص دارد. در مقدمه اثر آمده است: انسان برای بسیاری از مفاهیم، زبان کنایی به کار می برد. از این رو پرداختن به کنایات زبان از امور مهم و واجب در زمینه مسائل فرهنگی است .

فرهنگ درست نویسی سخن

فرهنگ درست نویسی سخن / به سرپرستی حسن انوری؛ تألیف یوسف عالی عباس آباد. - تهران: ۱۳۸۵

این فرهنگ، شامل مطالب و مباحثی درباره نگارش درست زبان فارسی است و مطالعه آن مخاطب را قادر می سازد دواژه ها، ترکیب ها، و جمله هایی را که درباره ی درست و نادرست بودن آنها اختلاف نظر هست یا برخی از مبتدیان به سبب ناآگاهی آنها را غلط به کار می برند، بشناسد و درست به کار ببرد این منبع در واقع مکمل اثر استاد ابوالحسن نجفی به نام «غلط ننویسیم» می باشد

فرهنگ نام سخن

فرهنگ نام سخن / به سرپرستی حسن انوری؛ تألیف مرجان انصاری، سولماز شرکت افتخار. - تهران: سخن، ۱۳۸۴

کتاب فرهنگ نام سخن جامع ترین فرهنگ نامی است که تا کنون با روشی علمی منتشر شده است. در این فرهنگ علاوه بر آوانگاری، ریشه و معنی برای اغلب نامها شاهی نیز نقل شده است. این کتاب مجموعه ای است از نامهایی که معمولاً در ایران از سوی پدران و مادران برای فرزندان انتخاب می شود. علاوه بر آن شماری واژه های خوش آهنگ نیز که می تواند به عنوان نام به کار رود و همچنین نامهای قدیمی که در کتابهای تاریخی و ادبی آمده بر آن افزوده شده است. در مورد بعضی نامها که اسامی گلها یا پرندگان یا شخصیت های شاهنامه بوده اند شعری به عنوان شاهد آورده شده است .

فرهنگ اعلام سخن

فرهنگ اعلام سخن / به سرپرستی حسن انوری؛ مولفان حسن انوری... [و دیگران]. - تهران: سخن ، ۱۳۸۷

این کتاب شرح احوال اجمالی سرآمدان دانش، هنر، فن و سیاست است که تحت عنوان فرهنگ اعلام سخن گردآوری شده و دنباله فرهنگ هشت جلدی سخن به شمار می ورد. قسمت مهمی از مطالب این فرهنگ شرح احوال اروپائیان و آمریکائیان است. اسامی اروپائی آنچنان که در زبان آن کشورها تلفظ می شود در زبان فارسی قابل تلفظ نیست یا معمولاً تلفظ نمی شود. مشاهدی در هر زمینه ای در این کتاب آورده شده اند.

فرهنگ شفاهی سخن

فرهنگ شفاهی سخن... مجموعه فرهنگ های سخن / تألیف محب الله پرچمی؛ مقدمه و ویرایش یوسف عالی عباس آباد؛ به سرپرستی حسن انوری -. تهران: سخن، ۱۳۸۸

اصطلاحات خاصی در اصناف، سازمان ها و گروه هایی از طبقات وجود دارد که در زبان گفتاری مردم نقش مهمی ایفا می کند. با گردآوری تمام این اصطلاح ها و تألیف آنها به صورت فرهنگ، می توان در هر دوره از تاریخ کشور زبان عامیانه و کوچه بازاری را تعیین و ندوین کرد. دو نوع زبان وجود دارد زبان معیاروزبان کوچه و بازار و این کتاب اصطلاحات دومی را دربردارد

ذیل فرهنگ بزرگ سخن

ذیل فرهنگ بزرگ سخن / به سرپرستی حسن انوری؛ مولفان بخش عمومی حسن انوری... [و دیگران]؛ ویراستاران بخش تخصصی نصرالله افاضل، امیرحسین حاجی فتاحی؛ ویراستار بخش عمومی مرجان انصاری. - تهران: سخن، ۱۳۹۰

این کتاب ذیلی است بر فرهنگ بزرگ سخن که در سال ۱۳۸۱ در هشت جلد انتشار یافته بود. این ذیل مشتمل بر واژه هایی است که از قلم افتاده یا تازه یافته شده اند، همچنین مشتمل است بر تصحیح غلط های چاپی و غیر چاپی و اشتباه در اجاعات که در هشت جلد روی داده و نیز برخی شواهد جدید بر مدخل هایی که شاهد کم داشته یا شاهد نداشته اند.

فرهنگ جغرافیایی سخن

فرهنگ جغرافیایی سخن / به سرپرستی حسن انوری؛ مولفان و ویراستاران حسن انوری... [و دیگران]. - تهران: سخن، ۱۳۹۱

شامل اسامی کشورها، شهرها، دریاها، کوه ها، رودها و... در همه جای جهان می شود. در این کتاب، درباره ی جمعیت شهرها آنچه مربوط به ایران است، سرشماری سال ۱۳۸۵ مبنا قرار داده شده و آنچه مربوط به خارج از ایران است از سایت های اینترنتی استفاده شده است. در فرهنگ حاضر، مدخل های خارجی از منابع انگلیسی و فرانسوی اخذ شده که داخل دو قلاب آمده است.